

Monitoring en (Interbestuurlijk) Toezicht van ministerie van Justitie en Veiligheid

Het is een taak van het ministerie van J en V om de gemeenten te controleren of ze uitvoering geven aan de opvang van asielzoekers zoals aangegeven in de Spreidingswet. Lees hieronder de verschillende stappen van het interbestuurlijk toezicht.

Wat is interbestuurlijk toezicht?

Het interbestuurlijk toezicht is een bestaand instrument dat tussen overheden wordt ingezet. Zo houdt de provincie toezicht op gemeenten als het gaat om de gemeentelijke begroting en de uitvoering van de huisvestingsopgave van statushouders. Voor de Spreidingswet is de minister van Asiel en Migratie toezichthouder.

Uitgangspunt van het interbestuurlijk toezicht is vertrouwen; het vertrouwen dat een bestuurslaag zijn taken goed uitoefent. Bij het uitvoeren van het interbestuurlijk toezicht op gemeenten door de minister sluiten we aan bij de bestaande praktijk en de afspraken die hierover zijn gemaakt tussen het Rijk, provincies en gemeenten.

Hoe ziet de interventieladder eruit?

Toepassing van het interbestuurlijk toezicht gebeurt op basis van een interventieladder die uit de volgende stappen bestaat:

Fase 1 Signaleren

Fase 2 Informatie opvragen en valideren

Fase 3 Actief toezicht: afspraken over acties, termijnen en vervolg

Fase 4 Vooraankondiging van juridische interventie

Fase 5 Besluit tot indeplaatsstelling met laatste termijn om alsnog zelf te voorzien

Fase 6 Sanctie indeplaatsstelling

Aan de hand van de signalerende fase uit trede 1 van de interventieladder wordt bekeken of een gemeente wel of niet voldoet aan haar wettelijke taak. In deze fase is dit alleen een kwantitatieve analyse. Wanneer blijkt dat de gemeente niet (volledig) voldoet aan haar wettelijke taak, wordt de gemeente op grond van deze informatie opgeschaald naar trede 2 van de interventieladder. Om een beter beeld te krijgen van de specifieke situatie wordt gevraagd naar de huidige stand van zaken.

Waarom hebben gemeenten een brief ontvangen?

Alle gemeenten - zowel gemeenten die wel voldoen als gemeenten die niet voldoen aan hun wettelijke taak - hebben een brief ontvangen in het kader van het interbestuurlijk toezicht op de uitvoering van de Spreidingswet. Op basis van een rapportage van de provinciale regietafel heeft het ministerie gekeken wat de stand van zaken was van de realisatie van asielopvangplekken op 1 juli 2025. Dat is de datum waarop de asielplekken beschikbaar moesten zijn conform de verdeelbesluiten die in december 2024 zijn genomen.

Gemeenten die op basis van deze informatie niet voldoen aan hun wettelijke taak krijgen nu het verzoek om nadere informatie en worden doorgezet naar trede 2. We vragen aan hen wat de huidige stand van zaken is en wat de reden is waarom zij niet (volledig) aan de wettelijke taak kunnen voldoen. Ook vragen we aan hen welke stappen de gemeente al heeft gezet en op welke termijn zij verwachten wel aan de wettelijke taak te voldoen. Dit zijn de eerste twee treden op de interventieladder van het interbestuurlijk toezicht (Interbestuurlijk toezicht | Provincies | Rijksoverheid.nl)

Wat gebeurt er met de opgevraagde informatie?

Mocht na het opvragen van informatie blijken dat gemeenten niet aan hun wettelijke taak voldoen dan worden gemeenten uitgenodigd voor een gesprek over de maatregelen die worden genomen om zo snel mogelijk te voldoen aan de wettelijke taak. Dit is de derde trede. Daarbij wordt ook gekeken of het COA betrokken kan worden of anderszins ondersteuning nodig is. Het gehele proces van interbestuurlijk toezicht is erop gericht dat een gemeente zelf voorziet in haar wettelijke taak. Primaire inzet is om met goed overleg ervoor te zorgen dat gemeenten uit eigen beweging stappen gaan zetten om op zo'n kort mogelijke termijn te gaan voldoen aan hun wettelijke taak.

Wat moeten gemeenten doen als er tijdens een cyclus van de wet opvangplaatsen wegvallen?

Wanneer er in een gemeente tijdens de cyclus opvangplaatsen wegvallen en de gemeente hierdoor niet meer voldoet aan de wettelijke taak, moet een gemeente dit melden. Dit is een wettelijke verplichting. Gemeentebesturen kunnen dit doen door een mail te sturen naar ibtspreidingswet@minjenv.nl.

In deze mail dienen de volgende zaken opgenomen te worden:

- De melding dat de gemeente niet tijdig kan voldoen aan haar wettelijke taak;
- De feiten en omstandigheden die ervoor zorgen dat de gemeente niet tijdig kan voldoen aan haar wettelijke taak;
- De stappen die de gemeente zet en heeft gezet om toch op zo'n kort mogelijke termijn te kunnen voldoen aan de wettelijke taak, met een tijdsindicatie wanneer de benodigde plekken alsnog beschikbaar zullen zijn.

Er is inmiddels een volgende cyclus van de Spreidingswet gestart; hoe verhoudt de huidige opgave van gemeenten zich tot de nieuwe indicatieve verdeling?

Het verdeelbesluit van 20 december 2024 geldt voor de duur van twee jaar tot het nemen van een nieuw verdeelbesluit in december 2026. In aanloop naar het nemen van dit nieuwe verdeelbesluit is op 27 februari 2026 een nieuwe tweejarige cyclus gestart met een nieuwe capaciteitsraming, provinciale opgave en indicatieve verdeling. Deze indicatieve verdeling vormt weer het startpunt voor gemeenten om aan de Regionale en Provinciale Regietafel tot afspraken te komen over welke bijdrage elke gemeente levert. Bij het interbestuurlijk toezicht op de wettelijke taak uit het verdeelbesluit van 20 december 2024 worden alle relevante feiten en omstandigheden in acht genomen, waaronder ook de hoogte van de nieuwe indicatieve opgave.